

פרוטוקול מס' 172

מישיבת ועדת העבודה
יום ב', ל' בסיוון תשל"ה - 9 ביוני 1975, שעה 10.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
ה. זיידל
א. לבנבראון
ח. שמעוני
א. לין
א. אבטבי
ל. דיציאן

מוזמנים:

ב. גור-אריה - יועץ ראש הממשלה לענייני
ערבים
ר. ביאדסי - סגן יועץ ראש הממשלה לענייני
ערבים
ע. פינשטיין - משרד השיכון
מר חבושי - משרד העבודה
נציג נציבות שירות הסרינה
ג. חביון - משרד החינוך והתרבות

מזכיר הוועדה:

י. שומרון

ר ש מ ה:

מזל כהן

סדר היום: מסקנות ועדת העבודה בנושא: "מצב האזרחים הערביים במדינה -
לפי הצעה לסדר-היום של ה"כ סוף אלדין אלזועבי

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

מסקנות ועדת העבודה בנושא:
"מצב האזרחים הערביים במדינה",
לפי הצעה לסדר-היום של ח"כ סיף אלדין אלזועבי

אנחנו רוצים היום להתחיל לדון בגיבוש סיכומים ומסקנות לנושא: "מצב האזרחים הערביים במדינה" - הצעה לסדר-היום של ח"כ סיף אלדין אלזועבי. הוכנה טיוטה שהיא תואמת את הדיונים והביטורים שהיו כאן. מזכיר הוועדה הבין את הטיוטה והיה נאמן למה שנאמר כאן. אתמול קיימנו סיור מטעם ועדת העבודה בכפר קרע ובנצרת. אני מצטערת שחברי הכנסת אשר הבטיחו לבוא לא קיימו את הבטחתם. אבל, אלה שהיו, יצאו עם רשמים ולמדו הרבה מאד מן הביקור שהיה אתמול. היה ביקור די מעניין וניתן להסיק הרבה מאד מסקנות בעקבות כך.

ח"כ זועבי לא יוכל לבוא היום, הוא מרגיש לא טוב. אנחנו נתחיל בדיון, בסיכום הסופי נקיים ישיבה כאשר ח"כ זועבי יוכל להשתתף.

קורא סעיף 2 במסקנות.

י. שומרון:

אני מציע למחוק את המלים: "וכלל הציבור בישראל". אנחנו

ה. זיידל:

לא יכולים לפנות לכלל הציבור בישראל. זה לא תפקידו של הציבור, זה לא תפקידה של האוכלוסייה. אנחנו פונים למוסדות ולרשויות המדינה. כאשר נדבר על השתלבות חברתית, אפשר לפנות לכלל הציבור.

בקשר לסעיף א', אני חושב שזה לא בהתאם למציאות כאשר אומרים

א. לבנבראון:

שחלה התקדמות גדולה. אני יכול להסכים לכך, שחלה התקדמות, אבל לא התקדמות גדולה.

זה עניין של הערכה. אני חושבת שחלה התקדמות גדולה מאד.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כל החלק הזה קשור עם משרד החינוך?

א. לבנבראון:

כתוב מאיזה בחינות: כלכלית, חברתית וחינוכית. אתה יכול

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

להגיד שלא חלה התקדמות!?

לדעתי, לא.

א. לבנבראון:

לדעת הרוב חלה התקדמות. אתה יכול להגיש את הסתייגותך. אם

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

ניקח את רמת ההקנסה של האזרח הערבי ונשווה למה שהיה פעם ולמה שהיא עכשו, אנ לא חלה התקדמות גדולה לפי דעתך! או אם נשווה את המצב שהיה מבחינה חברתית למה שהוא כיום, גם לא חלה התקדמות לפי דעתך? אתה רואה את הדברים במשקפיים אחרות, ואני רואה אותם אחרת.

לכן אני אומר, שמספיק לכתוב: "חלה התקדמות": אבל, לא גדולה.

א. לבנבראון:

אם לוקחים את אחוז האוכלוסייה הערבית בישראל ואחוז הסטודנטים, אז זה לא מספיק. יש התקדמות, בלי ספק, אבל לא מספיקה.

רק לחה"כ זועבי יש 3-4 ילדים באוניברסיטה. אנחנו מדברים על

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

מה שהיה מאז קום המדינה ומה שכיום. יש התקדמות עצומה. זאת האמת. מה הוא הרצוי, על זה אנחנו מדברים בהמשך.

היו"ר ש. ארבל: בענין "כלל הציבור בישראל" - יש הצדקה למחוק ולכתוב: "ומוסדות ציבור בישראל". בסעיף 2 הייתי אומרת: "בכל תחומי החיים כאזרחים שווי זכויות" וכו'.

י. שופרון: (קורא סעיף 3) - הייתי מציע למחוק את המלים: "לא השכילו להקדון" ולכתוב במקום זה: "לא הסבירו".

היו"ר ש. ארבל: הייתי אומרת: "ועדת העבודה בדעה כי רשויות המדינה לא הסבירו במידה מספקת את ההישגים העצומים בקידום החברה הערבית בישראל במשך 27 שנות קיומה בכל התחומים לרבות ההשקעות הגדולות וכו'".

ה. זיידל: אני מציע לסיום אנחנו נחליט על סיכום חסעיף הזה. כי אם מחילים בכך שאומרים שחלה התקדמות, מיד אחרי זה צריך לומר, שהממשלה לא השכילה להסביר איזו התקדמות זאת. לגבי הסיכום נחליט בסוף. לפי דעתי הסעיף הזה צריך להיות אחרי הסעיף הראשון.

היו"ר ש. ארבל: אתה צודק. סעיף 3 צריך להיות סעיף 2. על הסיכום נדבר אחרי זה.

י. שופרון: (קורא סעיף 4).

היו"ר ש. ארבל: הייתי מוחקת את הענין של אנלפביתים, ומציינת רק את הגידול שחל במספר הילדים הלומדים. מעניין אותנו המצב היום.

ה. זיידל: "הוועדה עמדה על ההתפתחות המרשימה מערכת החינוך במגזר הערבי, כאשר 80% מילדיה בגיל 14-18 לומדים וכו'".

ב. גור-אריה: כדאי לציין: גידול ב-1,300 במספר החלמידים הלומדים מ-1948 עד 1975, לעומת 600% בסקטור היהודי.

ה. זיידל: אני מציע לא לקשור את הענין הזה עם הסקטור היהודי.

היו"ר ש. ארבל: אתה צודק. אנחנו מוחקים את המלים: "כאשר מחברה ש-90% ממנה היו אנלפביתים וכו'". וכותבים: "כאשר 80% מילדיה בגיל 14-18 לומדים, דבר המהווה גידול של 1,300% מאז קום המדינה".

א. לבנבראון: מה זה מגיל 14, ומה מגיל עד 14?

ב. גור-אריה: כל מי שחל עליו חוק חינוך חובה, לא נכלל.

ר. ביאדסי: מה עם ילדים עד גיל 14?

ב. גור-אריה: כולם לומדים.

ה. זיידל: על חינוך חובה לא מדברים, כי זה חוק.

היו"ר ש. ארבל: אנחנו מדברים על אלה שחוק חינוך חובה לא חל עליהם ומציינים את העובדה ש-80% מהם לומדים. האם נלך לציין, לפרוט שיש חינוך חובה, ש-80% לומדים? חוק צריך לקיים אותו.

א. לבנבראון:

זה שיש חינוך חובה, זה עוד לא
אומר שכולם לומדים.

י. שומרון:

(קורא סעיף 5).

א. לבנבראון:

על יד כל הדברים האלה, צריך:
"טיפוח מסורת של הערבי".

היו"ר ש. ארבלי:

אמרנו את זה בסעיף הקודם:
"חוק כיבוד ייחודם הדתי".

ה. זיידל:

אני קצת לא מבין את החלק השני.

היו"ר ש. ארבלי:

קודם יש למחוק את המלים:
"הסובבים במדינותיהם את תחומי

מדינת ישראל".

ב. גור-אריה:

בשביל מה להבט. לכל הסוגיה הזאת?

א. לין:

אני בדעה כזאת: שאנחנו מקבלים
את ההצעה של אלה שאמרו לאחרונה,
מוטב לא להכנס לזה בכלל. אני על כל פנים לא מקבל את הדעה האומרת:
כל מה שנהרש מערבי בישראל, זה לשמור על חוקי ישראל ולהיות נאמן
לחוקיה בלבד. זה לא מקובל עלי. אני אומר, שצריך לחנך אותם לחוד
ערבית ישראלית. אין זה אומר שצריך לחנך אותם לשמור על החוק ולרצות
להפר את החוק כל זמן שזה כדאי. אני מציע, שנוסיף את העקרון שיש לחנך
את הערבי לחודשה ערבית ישראלית, מורשת זמנהגים ערביים, שהם הבסיס
להזדהות בין יהודי וערבי בישראל. אם נעשה דבר כזה, נראה לי שנתרום
תרומה גדולה מאד.

ח. שמעוני:

לבעית הזהות הלאומית ובעית הקשרים
הפוליטיים לא נכנסנו. אנחנו נכנסים
לענין השירותים שהם מקבלים ורווחתם. אני לא חושב שהצד האי-דאולוגי
הוא בתחום העסוק שלנו.

א. לין:

אנחנו יכולים להכנס לתחומים של
הממשלה. זאת חובה, ובענין זה

זאת חובה של משרד החינוך.

היו"ר ש. ארבלי:

שתי גישות יכולות להיות: 1.
למחוק ולהתעלם מכל הענין, לפרוח
שטענו פה שזאת אתם הנקודות שאי-אפשר להתעלם ממציאותה. אני לא הייתי
מציעה שנתעלם, וצריך את אותו עקרון, השלמעשה מקובל על כולם, גם
עלינו וגם על ח"כ זועבי, והוא הסכים עם הנקודה הזו. אנחנו לא אמרנו
שע"י זה שהם צריכים להיות נאמנים למדינת-ישראל, הם צריכים להתעלם
מזהותם הלאומית.

ח. שמעוני:

הנסוח המדוייק הוא ענין חשוב.
אני לא יודע אם דרך אגב אנחנו

יכולים לנסח.

ה. זיידל:

בישיבה הבאה ננקח את זה.

היו"ר ש. ארבלי:

זה מר שרציתי להציע. זאת נקודה
רצינית. אני לא מציעה שנעסוק
בענין, כיצד לפתור את הבעיה. אלא, אנחנו צריכים להחליט עקרונית אם
כן כוללים ברוח הדברים שצינו פה. אני מציעה, כאשר נגיע לסיכום
הסופי, ננסה להביא טיוטה של נסוח בנושא הזה. תן לי, ח"כ לין,
את הנסוח שלך ונתייעץ עם הגורמים בדבר.

בסדר.

א. לין:

היו"ר ש. ארבל:

אנחנו משאירים את הסעיף הזה פתוח. נשתדל לחביא נוסח של

הסעיף שיכלול את הדברים שהועלו כאן וגם את החלק השני של הסעיף המדבר על התביעה לחנך לנאמנות למדינת ישראל ולאזרחות טובה.

(קורא סעיף 6).

י. שומרון:א. לין:

אני אספר לכם סיפור קצר. לפני שבועיים היו בחירות לוועד הסטודנטים באוניברסיטת חיפה. באחי לשם כדי לנסוח להכניס נציג ערבי לוועד הסטודנטים שנבחר. דרך אגב, אני פוגש איך הסטודנטים הערביים ושואל אותם: מה אתה לומד? הוא השיב לי: אני לומד ראייה-חשבון. אז אני זורק לו ברכה בערבית ואומר לו פתגם ערבי. עברו שלושה סטודנטים ערביים ושמעו את אמנון לין אומר פתגם בערבית ואמרו לי: אתה לא רוצה שנלמד באוניברסיטה, אתה רוצה שנהיה בעלי מקצוע.

מדוע אני מספר את זה, כי גם הכוונות הטובות שמשתמעות מסעיף 6, צריך למצוא דרך, שחלילה לא יפרשו אותם בדרך מוטעית. כי מה קורה? אני צריך על מחשבה לחינוך מקצועי. אבל, חלילה שלא יתפרש שאנחנו מתכוונים לכוון את הערבים ללימוד זה כי אנחנו לא רוצים שהם ילמדו השכלה גבוהה. הנסיה שלנו לחינוך מקצועי היא ברורה, יש לנו עניין בזה. אבל הייתי מציע למצוא...

סעיף 8 מדבר על עידוד להכוונה.

ה. זיידל:

לא ידעתי את זה.

א. לין:

יש הערות לסעיף 6? אין.

היו"ר ש. ארבל:

אני רוצה למלא חובה נעימה. נמצא אתנו מר רסמי ביאדסי. כאשר התפרסם מכרז למשרה של סגן יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים, הוא היה אחד מאלה שהגיש את מועמדותו והתקבל למכרז, כאשר הוא היה צריך להתמודד עם יחידים אחרים. בכל זאת הוא זכה במכרז. אני מברכת אותך על כך ומאחלת לך הצלחה בתפקידך, ומקווה שתתרום תרומה נכבדה לקידום הדברים שמדברים עליהם היום.

תודה רבה.

ר. ביאדסי:

אני רוצה להוסיף לסעיף 6. לפני זה אני רוצה לצרף את ברכותי לידידי רסמי. אני מכיר אותו מנוער. אני מתגאה בדרך התקדמותו. ראיתי אותו כאחד הצעירים המחפשים שבילים חדשים. שמחתי שהוא הגיש את מועמדותו לתפקיד הזה, ועוד יותר שמחתי שהוא התקבל. אני מאמין שרסמי יכול לתרום תרומה נכבדה לעבודה הזאת.

למרות סעיף 8 הייתי רוצה להוסיף בסעיף 6 אחרי המלים: "לקידום הרמה הטכנולוגית בקרב התלמידים והמגמות לפיתוח החינוך המקצועי" את המלים: "במקביל לחינוך העיוני".

ב. גור-אריה:

הבעיה שיש יותר מדי חינוך עיוני, וצריך להפנות את המאמץ לחלק

המקצועי.

נאמר: "פיתוח והגברת החינוך המקצועי."

היו"ר ש. ארבל:

בפירוש להכניס: "במקביל לחינוך העיוני".

א. לין:

"בלי להזניח וכו'".

ל. דיציאן:היו"ר ש. ארבל: אנחנו נשיט דגש על הגברת החינוך

א. לינ:

יש לי סיבות, ולא במקרה ספרתי את הסיפור הקודם. דבר הכי תמים שנעשה, מתוך רצון טוב, יש מי שינפנף על זה בשלילה. אני מציע שנאמר: בנוסף לחינוך העיוני, אנחנו רואים בברכה את הזמנת האלה, או להיפך.

היו"ר ש. ארבלי:

"לקידום הרמה הטכנולוגית בקרב התלמידים והמגמות להעלאת הרמה

בבתי ספר היכוניים...

ר. ביאדסי:

"...על כל מגמותיו לרבות פיתוח החינוך המקצועי".

בסדר.

היו"ר ש. ארבלי:ב. גור-אריה:

"שיקל למצוא מקצוע" ואז יהיה הסבר מדוע אנחנו רוצים להגביר את העדו

לבתי-ספר מקצועיים.

היו"ר ש. ארבלי:

זה מופיע במקום אחר.

ב. גור-אריה:

אולי כדאי שזה יהיה כרוך ביחד.

ר. ביאדסי:

הייתי מציע במקום שכתוב: "לקידום הרמה הטכנולוגית בקרב התלמידים".

הייתי מדבר על קידום הרמה הכללית של לרבות החינוך המקצועי.

היו"ר ש. ארבלי:

כאשר אומרים: "לרבות החינוך המקצועי" הכוונה לא רק לגבי

הרמה. אני רוצה להגביר את החינוך המקצועי.

ר. ביאדסי:

את לא מתייחסת להמלצות. את מתייחסת לסקירה ומתייחסת לדבריו של השר.

אולי מגמה זאת חבוא במסגרת המלצות.

י. שומרון:

כאשר אומרים: "הוועדה רושמת" זאת המלצה של הוועדה.

(קורא סעיף 7)

ר. ביאדסי:

איפה המקום של החינוך החברתי?

י. שומרון:

זה ישנו בסעיף 8. (קורא את סעיף 8).

א. לינ:

לגבי סעיף 8 - אנחנו שוכחים את האמרה של קנדי המנוח: הגיע הזמן שנשאל לא רק מה המדינה עושה לאזרח בארה"ב, אלא מה הוא תורם למדינה. אני חרד, שיש פחות מדי, כוועדת-העבודה של הכנסת, פניה לסטודנט הערבי שיקבל על עצמו משימות, ומה מוטל על הסטודנט הערבי.

היו"ר ש. ארבלי:

כתוב פה: "לעודד צעירים לראות לעצמם משימה להתפנות למילוי הצרכים

בתחום הזה וכו'".

א. לינ:

זה מוטל על המדינה. מוטל עלינו לעודד אותם. מה מוטל על הסטודנט הערבי? הייתי אומר, בנוסף לסעיף הזה לכתוב, שוועדת העבודה מצפה מהסטודנטים הערבים ומהמורים, שיראו את עצמם חייבים לפלס דרך לדו-קיום כשליחי התודעה הישראלית ולקרב בין יהודי וערבי ולראות תפקידם במחנכים בדרך זאת. אז הייתי אומר שעשינו משהו.

ר. ביאדסי:

בהחלט. יש לתבוע את זה מהם.

היו"ר ש. ארבלי:

צריך להיות סעיף נפרד בקשר לכל הנושאים של המחום החברתי, על פעולות משותפות בין סטודנטים יהודים וערבים, יזעל יתר קרוב בין שני העמים, דבר שקצת הצטנן בשנים האחרונות. בכוון זה הייתי הולכת. אבל לא הייתי מטילה את השליחות הזאת על הסטודנטים.

א. ליז:

אנחנו מטילים גם על משרד החינוך.

ר. ביאדסי:

זה גם משרד החינוך וגם החברה הסטודינאלית בכלל.

א. ליז:

הייתי מחלק את זה לשניים: א. הייתי בונה, כוועדת העבודה, לסטודנטים הערבים. הייתי אומר, שאנחנו מצפים מהם שיראו את עצמם כשליחי החינוך לתודעה ערבית-ישראלית. מאידך, נפנה לסטודנטים היהודים והערבים כאחד, ונראה אותם כחלוץ של מפגש יהודי וערבי. זה חיובי.

ר. ביאדסי:

כדאי שתהיה פניה כזאת לכלל הציבור הסטודינאלי.

היו"ר ש. ארבלי:

חנסח לנו את זה.

בענין הגברת החינוך המקצועי, לא באחי על סיפוקי. בהגברת החינוך המקצועי הייתי כורכת את המקצועות שיש להם דרישה בשוק העבודה. בכוון זה הייתי הולכת.

ר. ביאדסי:

נכון.

י. שומרון:

בסעיף 9 יש פירוט בנושא הזה שמתייחס לתיכונים סטים.

היו"ר ש. ארבלי:

תקרא את סעיף 9.

י. שומרון:

(קורא סעיף 9).

היו"ר ש. ארבלי:

פצלה את זה. קצת נחת בסעיף 8 וקצת בסעיף 9.

א. ליז:

במקום: "להחמיר לחיי...". צריך לומר: "לפעול לקידום...".

א. לבנבראון:

האמת היא, שאני קצת מתקשה. לכל סעיף יש לי הערות. לאחר שגרסתי מה שגרסתי ואני אגיש הצעות מעוט, בכל זאת אני רוצה להתייחס לסעיף. אנחנו ניגשים לנושא מתוך גישה שונה. אני שואל, האם סעיף כזה ישנו כלפי תלמידים יהודים בתיכון? יש מקצועות שהם סגורים בפני תלמיד ערבי.

היו"ר ש. ארבלי:

איזה מקצועות?

א. ליז:

הוא צודק. בעקבות מצב המלחמה בין ישראל וארצות ערב, נוצר מצב שערבים לא יכולים להקלט בחלק מן המפעלים.

היו"ר ש. ארבלי:

זה לא שייך לענין הזה. אנחנו מדברים על הלמודים.

א. לבנבראון:

צריך לכוון אותו לאן שהוא יכול להקלט.

היו"ר ש. ארבל:

אנחנו יודעים, שמרבית התלמידים רוצים ללמוד בבתי-ספר תיכוניים-

עיוניים, ולכן אנחנו באים ואומרים: אנחנו לא רוצים שימנו - רק לבתי ספר תיכוניים-עיוניים, אלא גם לבתי-ספר תיכוניים-מקצועיים, בכדי שילמדו מקצוע ויוכלו להקלט בשוק העבודה.

א. לינ:

תראי מה שכתוב בסעיף ואז תבני

מדוע הנא לא הבין את זה. כתוב כך:

"...כאשר כתוצאה מהתפתחות מסורתית בחברה הערבית רבים מהם דוחים את האפשרויות הטמונות בחברה הודרנית..." זה דבר והפוכו.

ר. ביאדסי:

עצם שתי המלים האלה: "התפתחות

מסורתית", זאת אומרת, שהמסורת

לא קפאה על שמרים וזה ציון לטובה. לא הייתי תולה את הקולר במסורת.

האמת היא, שהיום יש נהירה אחרי המקצוע. אמנם התודעה לא כל כך חדרה יפה, אבל הרבה תלמידים, בעיקר סטודנטים, מבקשים ללמוד מקצועות חופשיים. אבל, המגמה הריאלית בבתי-ספר ערביים חלשה, כך שאין לסטודנט הערבי המבקש להתקבל למקצועות חופשיים אותו הכח בכדי לעמוד בתנאי הקבלה. לכן, הייתי מצביע על פיתוח המגמה הריאלית בבתי-ספר.

ח. שמעוני:

במקום: "כתוצאה מהתפתחות מסורתית"

לכתוב: "כאשר כתוצאה מגורמים

הקשורים במסורת החברתית הערבית..."

היו"ר ש. ארבל:

אני מציעה למחוק את כל ענין המסורת

ולכתוב: "כאשר רבים מהם מעדיפים

לפנות לחינוך העיוני ודוחים את האפשרויות וכו'."

ר. ביאדסי:

האם הוועדה יכולה להגדיר אופרטיבית

את התמריצים?

לא.

ל. דיציאן:

גם פה לא מתבטא מה שאמרת בוועדה.

הסעיף הזה מקמץ הרבה דברים בתוכו.

הבה נפרק את החבילה. קודם כל, נציין את העובדה, שרבים מן התלמידים מעדיפים לפנות לתיכון עיוני ודוחים את האפשרויות הטמונות בתחום הטכנולוגי, ופה הייתי אומרת, שיש להגביר את התודעה לחינוך מקצועי וכו'. הסיפא של הסעיף, הוא דבר אחר לגמרי.

א. לבנבראון:

אפשר לוותר על הסיפא.

היו"ר ש. ארבל:

הסיפא לא קשור עם הסעיף העיקרי.

זה מתייחס לאותה אינטליגנציה אשר

גומרת את לימודיה באוניברסיטה במקצועות החופשיים, ואינה חוזרת לאותו כפר אחר-כך. אנחנו סברנו, שאותה אינטליגנציה, רופאים, מהנדסים, צריכים לשמש מנוף לקידומו של הכפר ממנו הם באים.

ח. שמעוני:

איך אפשר לקשור לימודים עיוניים

בדבר כזה? רופאים צריכים תעודת

בגרות כדי שביעו לעסק הזה. קודם אמרנו, שיש צורך לעודד לרמה טכנולוגית, ללימודים טכניים.

היו"ר ש. ארבל:

אמרת להפריד בין שני הדברים האלה.

א. לינ:

אני מציע שנשנה מלה אחת בסעיף 9,

בשורה השישית ונכתוב: "הוועדה

בדעה כי יש ליצור מערכת הסברה אשר תעודד את בוגרי בתי הספר התיכוניים וכו'." מדוע אני אומרת את זה? כי אנחנו יודעים שמערכת הסברה זאת הפניה שאנחנו מעוניינים בה.

ר. ביאדסי:
אני חושב, שבכל הקונטקסט של ביח-ספר עיוני ערבי נעלם דבר חשוב. אני חושב, שהוועדה בדעה שיש לפתח את המגמה הריאלית בבתי-ספר תיכוניים, בד בבד עם פיתוח חינוך מקצועי טכנולוגי. כאשר מדברים על ב"ס תיכוני-עיוני, לנגד עינינו עומדת השאלה, שכמעט אין מגמה ריאלית בבתי-הספר הערביים, וזה אומר דרשני. צריך להדגיש את המופנט של המגמה הריאלית.

היו"ר ש. ארבל:
אמרנו: רמת חינוך כללי על כל מגמותיו. יש כל מיני מגמות.

ר. ביאדסי:
צריך להדגיש את הענין של הריאלי, כי המצב קשה בתחום זה.

היו"ר ש. ארבל:
אנחנו לא ועדת החינוך ואנחנו לא יכולים להכנס עד כדי כך לנקודות הללו. מה להעדיף על מה, אני לא יכולה לקבוע כאן.

ר. ביאדסי:
כאן אין כל פניה לזה, שהקליטה של הסטודנטים תהיה בהתאם למסלולי ההתמחות האקדמית שלהם. כאן יש קריאה, שיותר סטודנטים יראו את עצמם כמורים, שליחים במסגרת ההוראה, ויפיקו שפע על בוגרי אוניברסיטאות הוכיח, שרוב הסטודנטים, גם אלה שלמדו כלכלה ומדעי המדינה, מצאו את עצמם כמורים. לכן, באחד הסעיפים צריכה להיות קריאה להפאים את מקומות התעסוקה למסלולי ההתמחות שלהם. לדעתי, כל הבהרה תוסיף ולא תגרע.

ב. גור-אריה:
היתה בעיה כזאת: אנשים שהיו בוגרים במדעי הרוח, הלכו להיות מורים. יש עוד בעיה, שמספר המורים הגיע לתקן המלא ואי-אפשר להכניס עוד מורים, ואז אלה שגומרים מדעי הרוח, לא תהיה להם תעסוקה, כי התקן כמעט מלא.

ח. שמעוני:
משרד החינוך צריך לעודד השתלמויות באותם מקצועות בהשכלה הגבוהה שיהיו נדרשים לאחר מכן בשטחי החברה שלנו. אנחנו נחמוך ונעודד לימוד של אותם מקצועות שיהיו חיוניים בכפר ושל אנשים שיחזרו לכפר.

היו"ר ש. ארבל:
אל תקשור את זה לכפר.

ח. שמעוני:
לחברה.

היו"ר ש. ארבל:
אנחנו לא יכולים לחייב את החברה להעסיק את האדם באותו מקצוע בו הוא למד. כמו שיש חופש בחירה, אנחנו לא יכולים לומר, שחובה וצריך לכוון אותם למקצוע שלמדו אותו. נכון מה שאומר ח"כ שמעוני, שאנחנו צריכים לפנות למשרד החינוך שיעודד סטודנטים ללכת למקצועות אשר הם נחוצים והכרחיים ויש אפשרות של קליטה במשק הישראלי.

ר. ביאדסי:
מדוע לא תהיה קריאה למוסדות הציבור כאחד לקלוט את הסטודנטים במידה וההתמחות שלהם עונה לדרישות של המוסדות.

היו"ר ש. ארבל:
זה ענין אחר.

י. שומרון:
זה נאמר בסעיף 9.

היו"ר ש. ארבל:
אנחנו מדברים על הכוונה ישירה. זה לא בדיוק כך.

ח. שמעוני:

כדי לא לומר שנתחייב לקלוט
כל אדם לעבודה, צריך לומר

במה נחמור.

היו"ר ש. ארבלי:

נציין את העובדה שיש יותר רצון
ללכת לחיכון עיוני מאשר חיכון
מקצועי, ואנחנו בעד זה שצריך להגביר את החיכון המקצועי. כן נציין,
שאנחנו פונים למשרד החינוך לעודד הכוונת סטודנטים למקצועות אשר
חיוניים למשק. כך אני רואה את זה.

ר. ביאדסי:

זה בסדר.

היו"ר ש. ארבלי:

החלק האחרון אינו שייך לכל מה
שדברנו עד עכשו. הוא צריך להיות
סעיף נפרד אשר הוא מתייחס לקריאה לאותם אנשים, בעלי מקצועות חופשיים,
או בעלי אינטליגנציה, שיסייעו לאותו כפר ממנו הם יצאו. אותו דבר אנחנו
דורשים גם מיהודים. אותם אנשים שיצאו מקרית שמונה ולמדו, אנחנו רוצים
שיחזרו לקרית שמונה ויסייעו לפיתוחה וקידומה של העיר.

ר. ביאדסי:

אז צריכים להיות שני אלמנטים,
גם הסברה וגם תמריצים.

היו"ר ש. ארבלי:

הסברה בוודאי שכן. תמריצים, אני
לא יודעת.

ח. שמעוני:

יחד עם זאת לפנות לרשויות ליצור
אפשרויות תעסוקה.

מר חבושי:

נכון שאין הבדל בין סטודנט יהודי
וערבי כאשר הוא הולך ללמוד, ועובדה
היא שרבים מבוגרי חיכון עיוני הולכים ללמוד קורסים להכשרה מקצועית.
הבעיה היא, שהמדינה תכין את הכלים כאשר הוא ירצה לבחור את העבודה.

נקודה שניה - האם הם צריכים
להיות בכפר. אין כיום כפריים. כפרי יכול לעבוד בעיר ולישון בכפר.
הוא מעדיף להיות בכפר. ההמלצה שצריכה להיות היא, שצריך להקנין כלים
כאלה שישרתו את הכפר, ובעלי מקצוע שישרתו את הכפר. כינס אין דבר כזה.
כאשר ההתפתחות הכפרית כיום הולכת במישור של חשמל ותעשייה, אין בעלי
מקצוע במקום. אם הוא ילמד, אז הוא יעבוד שם. איני חושב, שוועדה
זאת הופכת להיות לוועדת חינוך. חלק גדול מן הפתרונות האלה נמון
בידי משרד העבודה. הוא יכול לתת את התשובות לבעיות הרבות.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מציעה למחוק את הסיפא.
כמו שיש חובה לדרוש מהאזרחים

שלי, יש לי אותה זכות לדרוש מאותו ערבי שיעשה למען קידומו של
הכפר ממנו בא. אם אתם לא רוצים, בבקשה.

א. לין:

לדעתי הסעיף הזה יכול להשאר והוא
טוב, אלא מה? צריך להבהיר אותו.

אני בדעה שצריך לקבוע שיש מגמה ללכת לעיוני וכו'. יחד עם זאת
הוועדה חושבת כי ממשלת ישראל חייבת להמציא כלים ובתי ספר וכו' -
זה עונה על השאלה של ח"כ שמעוני, כאשר מדברים על הפניית בוגרים
שלמדו מקצוע לכפריים.

היו"ר ש. ארבלי:

מי הולך לבית-ספר מקצועי בטייבה?
לא הטובים. נאמר את האמת. אני

רוצה לומר, שגם בית-ספר מקצועי לא פחות חשוב בערכו מבית-ספר עיוני.

ח. שמעוני:

אחרי המלים: "להחמסר לחיי הישובים
שמהם הם יצאו" אני מציע להוסיף:

"המצאותם במקומות אלה, איך ספק שחדרבו יצירת מקומות עבודה מתאימים
והולמים". זאת הבעיה שלהם. בכל מקום אומרים לך: יפה מאד, משכיל חזר.

א. לין:
אני רוצה לעודד ערבים משכילים
שילמדו טכנולוגיה ואלקטרוניקה.
אתה מאמין שאפשר ליצור בכל כפר כלים מתאימים?

ח. שמעוני: אני אומר: "המצאותם במקומות אלה..."

א. לין:
זה עומד בסחירה למה שאתה אומר.
אני אומר: צריכה לצאת קריאה
מוועדת העבודה, שתימצא דרך שערבים צעירים שלמדו מקצועות טכנולוגיות
ישולבו במקצוע שהם רכשו, הן במישור הציבורי והן במישור הפרטי, וזאת
המגמה של ועדת העבודה.

ח. שמעוני: זה הרבה יותר מרחיק לכת. אני
מסכים עם זה.

א. לין:
יחד עם זאת אני אומר, לדאבונני,
הבעיה של חזרה בעלי מקצוע לכפר
מתקדת בעיקר בשלושה מקצועות: רוקחים, רופאים, אחים ואחיות. זה מה
שחסר לכפר. להפנות רופאים לכפר זאת בעיה קשה.

א. לבנבראון: כמה רופאים יש?

א. לין:
יש הרבה מאד. הבעיה היא, שצעיר
המסיים לימודי רפואה, חייב להיות
צמוד לבית-חולים כדי שהוא יתקדם ברפואה, ואם החייב אותו לעבוד בקיבוץ,
בכפר או במושב, מבלי לאפשר לו להיות יומיים בשבוע במחלקה בבית-חולים,
הוא לא יסכים. לכן יש צורך לומר: שהוועדה קוראת לרופאים, רוקחים
אחים ואחיות להשתלב בכפריהם לקידום הבריאות, ולשם כך יש למצוא דרך
שרופאים אשר ישרתו בכפרים ובמושבים לשלבם בקידום בעבודה בבתי-חולים.

היו"ר ש. ארבל: אני מציעה לכתוב כך: הוועדה רואה
בדאגה את הבעיה שבמגזר הערבי
מעדיפים צעירים לפנות לתיכון עיוני על פני תיכון מקצועי. הוועדה סבורה
שיש להגביר הינוך מקצועי ולפתח בתי-ספר מקצועיים. הוועדה ממליצה בפני...
לעודד תלמידים ללמוד מקצוע שסיכויי הקליטה בהם טובים ולהחאים את הכלים
לביצוע מגמה כזאת, כגון הקמת בית-ספר להנדסאים.

א. לין: המשק מחכה לבעלי מקצוע. הם יגורו
בכפרים ויעבדו במרכזי התעשייה.

מר חבושי: ראיתי אחמול אנשים שגמרו בית-ספר
להנדסאים. הם מרוויחים הון
הועפות והם בכפר שלהם. הרחוב הערבי זקוק לכ-1000 איש במישור זה והם
אינם.

היו"ר ש. ארבל: את הסיפא של סעיף 9 מוחקים, וברוח
זאת, שיש צורך ורואים בהכרח וחשוב
את תרומתם של בעלי המקצוע לשילובם בכפרים, אני אנסח את הסעיף פעם
הבאה.

י. שומרון: (קורא סעיף 10)

היו"ר ש. ארבל: בסעיף זה נכתוב כך: הוועדה שמעה
על כך שקיימים מספר ישובים וכפרים
ערביים שאין בהם בתי-ספר העומדים על הרמה הדרושה, ועדיין תלמידים
לומדים בכחות שכורות במוסדות.

ב. גור-אריה: קיים מחסור של 3000 חדרי לימוד.

היו"ר ש. ארבל: אח זה נאמר.

ר. ביאדסי:

צריך לציין: שמחייבים השקעה בסכום של... זה כדי להדביק

את הפיגור של עכשו, לא לטווח ארוך.

ה. זיידל:

"הוועדה קובעת שתקפאה לא תחול במערכת החינוך."

היו"ר ש. ארבלי:

אני הייתי אומרת: הוועדה תובעת הקמתם של בתי-ספר במקומות אלה, על מנת לאפשר רמת לימודים נאותה. קודם כל צריך לציין שחסרים כך וכך כיחות לימוד, וההערה של רסמי היא במקומה.

י. שומרון:

השר לא אמר כך, כפי שרסמי אמר.

היו"ר ש. ארבלי:

לא נאמר כמה השקעה צריך. נדבר על המצב הקיים.

ב. גור-אריה:

התחילו לדבר על 3000 כחות. בינתיים עברו שנתיים ו-3000 כחות עולות 5 מליון לירות, ואם זה יהיה בעוד שנה זה יהיה 6 מליון לירות. כך שלא כדאי להתייחס למספר.

היו"ר ש. ארבלי:

נכון. אנחנו נציין את העובדה שילדים לומדים בכתות שכורות ומפוזרות, וכי יש להפנות משאבים מתאימים על-מנת להדביק את הפיגור בשטח זה ולאפשר רמת לימודים נאותה בבתי-הספר.

י. שומרון:

(קורא סעיף 11).

א. לבנבראון:

"הראויים לו" - לא מובן לי.

א. לין:

הסעיף הזה צריך שינויים.

היו"ר ש. ארבלי:

מדוע אתם נטפלים לנוסח, המזכיר הכין חומר יוצא מן הכלל.

ה. זיידל:

נכון. הוא עשה עבודה גדולה.

מר. חבושי:

הוא מתמודד כאן עם צוות כל כך גדול.

א. לין:

אני מציע למחוק את כל הסיפא בפיסקה הראשונה של סעיף 11. אח"כ תבוא הפיסקה השניה ולמחוק את המלים "בהקשר זה" ולכתוב: "ועדת העבודה רשמה לפנייה בסיפוק את ההודעות בדבר פעולתה של ועדת מנכ"לים בראשות נציב שירות המדינה." בהחלט אני מחייב את כל הסעיף הזה. אחרי המלה "אפקטיבי" במקום "תושבים ערביים" לכתוב: "עובדי ציבור ערביים" את המשך הסעיף להשאיר.

ר. ביאדסי:

דווקא הסעיף הראשון ממנו צריך להצביע על עובדה קיימת, ומאידך להגיע למסקנה מסויימת. כדאי להצביע על זה, שאין סיבה שמספר הפקידים יהיה קטן כפי שהוא כיום, ואולי גם להתייחס ליוזמה ולכתוב: "על הממשלה לנקוט ביוזמות להבטחת כניסתם של אזרחים ערביים בשירות המדינה וכו'."

א. לין:

אני אסביר למה הצעתי למחוק. לא הייתי רוצה להתייחס לסעיף שאומר: "למרות הפער הניכר עדיין בין הרמות של מועמדים מקרב האזרחים הערביים למכרזים במשרד. שונות" - למה לקבוע שיש פער? בהרבה מקרים אני רואה פקידים ערבים שהם ברמה יותר גבוהה.

ר. ביאדסי:

לא להתייחס לפער, אבל להתייחס לעובדה.

א. לין:

אני רוצה לפתוק את החלק הראשון שלפני "פער ניכר", מפני שלגופו של ענין, אנחנו יודעים שנוצרו נסיבות במדינה הזאת שקשורות עם מצב כללי, עם קליטת עליה, עם חובות אחרים של המדינה. כל זה מקשה אחת שמחייבים לקלוט גם יהודים מפה ומשם. למה להסתבך בנושא הזה.

ב. גור-אריה:

קודם כל, מכרזים נעשים כחוק. הם מפורסמים גם בערבית. כל אחד זוכה לפי כישוריו. אפשר לציין את ההתחלה, שהוועדה בדעה וכו', בלי להכנס לפירוט של ענין המכרזים.

ה. שמעוני:

בפיסקה הראשונה של סעיף 11, אני מציע להשאיר את המשפט הראשון והאחרון ולכתוב כך: "הוועדה בדעה כי יש עדיין שטחים בחיי החברה הישראלית שערביי ישראל טרם מצאו את המקום ההולם לו, במיוחד לאותן משרות שיש להם נגיעה ישירה או עקיפה לניהול השרותים הציבוריים והמוסדיים של ערביי ישראל."

היו"ר ש. ארבלי:

אח"כ נכתוב, שהוועדה רשמה לפנייה בסיפוק את ההודעות וכו'.

הוועדה בדעה כי יש להמשיך ולנקוט ביוזמות על מנת להגביר...

נציג נציבות שירות המדינה:

פה חסר משהו. חסרה הקריאה לרשויות ציבוריות, למוסדות ההסתדרות לפעול

גם כן.

היו"ר ש. ארבלי:

כאשר נדבר על ההסתדרות, נוסיף אח זה שם. את הגישה שנקבעה

ע"י ועדת המונכ"לים, נכלול בהסתדרות.

אני חייתי כותבת בפיסקה השניה עד למלים: "והחוצאות של פעילות זו", ומוחקת את השאר. זכותה במקום זה: "הוועדה בדעה כי על המשלה לנקוט ביוזמות נוספות להבטיח כניסתם של אזרחים ערביים בשירות המדינה". "הוועדה בדעה כי על נציבות שירות המדינה להרחיב את שירותי המידע לתושבים ערביים וכו'" - צריך להשאיר את זה.

ה. שמעוני:

אני חושב שצריך להתייחס לוועדות הבחירה. בוועדות צריכים להיות

אנשים שמכירים את השפה.

ב. גור-אריה:

בכל ועדה יש ערבי.

ה. שמעוני:

יש הוראה. אם זה בפועל, אני בספק.

ה. זיידל:

האם בכל ועדות הבחירה משתתף נציג ערבי?

ב. גור-אריה:

בכל ועדת בחירה, שאחד המועמדים הוא ערבי.

ה. שמעוני:

אם זאת משרה שמתייחסים לה כשטחי חינוך של הערבי, זה לא מעניין את הוועדה מועמד ערבי או לא. אתה עוסק בשטחים שהם רלוונטיים לחייהם.

נציג נציבות שירות המדינה:

בוועדות שירות אושרו 30 נציגים ערביים. גם בוועדות בחינה.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו רושמים לנו את הודעתך. תנסה את ההודעה ותמסור אותה למזכיר.

(קורא סעיף 12).

י. שומרון:

ההתחלה לא נכונה.

ב. גור-אריה:

מה שא"ה המוסדות הנוגעים בדבר לא מצאו עד כה דרך לפתור את הבעיות הקשורות בניהול ההקדש המוסלמי ומינויים למשרות הקאדים? שמענו את שר הדתות בענין זה.

ה. זיידל:

בניהול הואקף אין בעיות. ההתחלה של ענייני הואקף היא לא נכונה. אני

ב. גור-אריה:

לא יודע מאיפה זה נלקח.

הכל נלקח מהפרוטוקולים. מינוי הקאדים, זה דבר אחד וענין ההקדש,

היו"ר ש. ארבלי:

זה דבר שני.

מה זה נוגע לוועדת העבודה?

א. לין:

הנושא לא נוגע לוועדת העבודה. אבל הוא הועבר לוועדת העבודה

היו"ר ש. ארבלי:

ואנחנו מטפלים בזה.

במקרה לא הייתי כאשר היה שר הדתות, אבל אני מכיר את הנושא. אני כופר

א. לין:

בזה בחלט, שהמוסדות הנוגעים בדבר לא מצאו דרך לפתור בעיות הקשורות לניהול ההקדש המוסלמי. אני בדעה, שאפשר לשפר את הטיפול בנושא הזה. לצורך כתיבת הענין הזה יש להרחיב את הדיבור לגבי החוק הנוגע בדבר, ואיני מוצא את ההגיון שנכתוב את זה.

צריך להפריד בין שלושת הבעיות האלה. לגבי הואקף, יש ועדות,

ב. גור-אריה:

יש תקנות שאושרו ע"י שר המשפטים והן פורסמו ברשומות ופועלות. כלפי הסעיף הזה אין בעיות בכלל.

אח"כ יש ועדה, גם כן שמונתה למנות קאדים. הבעיה השלישית היא בעיה עומדת, וזה כלי קודש מוסלמיים, שיש מחסור בהם בגלל שלא קיים בית-ספר דתי. בנושא הזה, שר הדתות מינה ועדה עם משרד החינוך ואתנו, שתפקידה לבדוק את הקמת בית-ספר לכלי קודש.

בקשר לואקף, זה כמו שאמר בני. אני לא רוצה להוסיף. התקנות

ר. ביאדסי:

מופעלות. לגבי הענין של כלי הקודש לאנשי הדת המוסלמיים, אני חושב שהבעיה היא למצוא את האנשים. אפילו הקאדים המתמנים לא עונים על הדרישות והם הטובים בנמצא. כדאי שתהיה קריאה ליצירת בת-ספר להכשרת אנשי דת מתאימים.

זאת הכוונה.

היו"ר ש. ארבלי:

אין כאן פניה.

ר. ביאדסי:

אני מציעה, לגבי הואקף נכתוב מה שנאמר לנו: הוועדה רשמה

היו"ר ש. ארבלי:

את ההודעה שפורסמו תקנות אלה ואלה שמסדירים את הענין והן מופעלות.

הדבר השני, הוא בקשר לקאדים. פה נאמרו שני דברים: על זה שיש מחסור בקאדים בגלל שמינויה של ועדה למינוי קאדים התעכב. הנקודה השניה היא מה שאמר רסמי, אין מסגרת להכשרתם. היתה מסגרת בעכו שהיא כבר לא קיימת. עכשו הקימו בחברון. ערבים מכאן לא רוצים ללכת לחברון. הם רוצים שיתקדשו את המסגרת שהיתה.

לא צריך לחת ציונים לקאדים שהתמנו.

ב. גור-אריה:

הוא אומר את זה כדברי הסבר. הוא לא התכוון שנאמר את זה פה.

היו"ר ש. ארבלי:

זה מדגיש את הצורך שצריך לקום מוסד שיכשיר אנשי דת מתאימים.

ר. ביאדסי:

אנחנו אומרים את זה.

ב. גור-אריה:

אני מציע, מה ששמענו כהודעה, נרשום אותה. שמענו בסיפוח

ה. זיידל:

על הקמת בית-ספר לכלי קודש.

מי אמר שמקימים בית-ספר?

היו"ר ש. ארבלי:

יש ועדה שצריכה לבדוק את הנושא של הקמת בית-ספר לכלי קודש.

ב. גור-אריה:

אנחנו מציעים לזרז את העניין.

ה. זיידל:

"הוועדה בדעה שיש לבחון הקמת מוסד שיכשיר אנשי דת מוסלמיים,

היו"ר ש. ארבלי:

שמחסורו מורגש בשנים האחרונות".

(קורא סעיף 13).

י. שומרון:

בקשר לעניין הזה - קודם כל, יש לקרוא להם אנשי דת ולא כוהני דת.

ב. גור-אריה:

דבר שני, אנשי הדת מקבלים מענק בדיוק כמו שיהודים מקבלים מענק. הטענה היא, שאנשי הדת המוסלמים מקבלים פחות. אני לא חושב שאפשר לומר, שאנשי דת מוסלמיים יקבלו משכורת ואנשי דת יהודים יקבלו מענק.

נציג נציגות שירות המדינה:

זה מסביר מדוע אנשים מוסלמים לא הולכים לדת. כי אין בזה פרנסה.

אם כך צריך לשנות את הנוסח.

היו"ר ש. ארבלי:

השאלה היא אם רוצים להתייחס לסעיף הזה.

ב. גור-אריה:

שר הדתות הודיע שהוא העלה את המענקים.

היו"ר ש. ארבלי:

מר חבושי:
אפשר לכתוב: "הוועדה רשמה את הדעת שר הדתות בעניין העלאת המענקים הניחנים לאנשי דת במיגזר הערבי. הוועדה מבקשת משר הדתות לבדוק הצמדת המענק לחוספת היוקר ע"מ לשמור על ערכו הריאלי של המענק."

היו"ר ש. ארבלי:

בקשר למינוי קאדים, פה היתה בעיה שמספר הקאדים הקיימים אינו מספיק, ובקשנו שתיבדק במשרד הדתות האפשרות למילוי התקנים הדרושים. מבחינה זאת צריך לציין את הצובדה שהמספר אינו מספיק, ולדרוש מילוי התקנים הדרושים.

ר. ביאדסי:
אפשר לציין את הודעתו של השר בעניין ועדת המינויים שתומעל בקרוב.

היו"ר ש. ארבלי:
"הוועדה רשמה במסגרת את הודעת השר בדבר השלמת שכב הוועדה למינוי קאדים, אשר מרבית חבריה מוסלמים. הוועדה פונה למשרד הדתות לבדוק את"

(קורא סעיף 15).

י. שומרון:

מאחר שחסר "ובניית מוסדות ציבור", זה יכול לבוא אחרי המלים: "בהפעלת התכנית ובניית מוסדות ציבור".

ע. פיינשטיין:

ענין החיילים המשוחררים, לא הייתי כותמת את זה.

היו"ר ש. ארבלי:

לדעתי זה סקטור מיוחד וחייבים בכבודו.

ע. פיינשטיין:

אפשר להכניס את המלים: "ומוסדות ציבור" בשורה החמישית

י. שומרון:

לאחר המלים: "להבטיח דיור".

בסדר.

ע. פיינשטיין:

יש שני דברים: זה שערכים מתגייסים לצבא, הם מתגייסים כאזרחים עובדי

ב. גור-אריה:

צה"ל בתנאי קבע, ובדרך כלל המדינה לא דואגת לחיילים בצבא קבע שמשוחררים, ולכן צריך להבחין בין שני הדברים. חייל צ'רקסי נהנה מדיור, זה מפני שהוא משרת בשירות סדיר. חייל בשירות קבע, גם אם הוא יהודי לא מגיע לו שיכון.

היו"ר ש. ארבלי:

נכתוב כך: "מטרות התכנית הן: להבטיח דיור לאוכלוסיה הגדלה...

פיתוח הכפר הערבי, הדרוזי והצ'רקסי" - את ענין החיילים המשוחררים הייתי מכניסה לפני הבדואים - "וכן דאגה להבטחת דיור לחיילים משוחררים מחוכם, הקמת עיירות לבדואים..."

ע. פיינשטיין:

התייחסנו פה רק לעיירות הבדואים בדרום. יש גם בצפון.

היו"ר ש. ארבלי:

נכתוב: "בדרום ובצפון".

"הוועדה מציינת את התכניות שפורטו

וכן ההודעות בדבר הקמת ישוב עירוני בכפר מאקר, שנועד לפתור את בעיות השיכון לחלק מאוכלוסיה של עכו וכו'".

(קורא סעיף 16) - אין הערות לסעיף 16.

י. שומרון:

(קורא סעיף 17).

הייתי אומרת: "לעודד ולתכנן בניה לגובה".

היו"ר ש. ארבלי:

(קורא סעיף 18).

י. שומרון:

פה הייתי מזכירה ענין הקמת מועצות.

היו"ר ש. ארבלי:

בקטע הזה צריך להכנס הענין של משרד העבודה.

י. שומרון:

משרד העבודה זה בנפרד.

היו"ר ש. ארבלי:

מבחינה אורגנית לאחר שגמרנו את ענין השיכון יש מקום לעבודה.

י. שומרון:

יש פרק על משרד העבודה. נחליט אחר-כך היכן הוא יהיה.

היו"ר ש. ארבלי:

מל"ר חבושי:
לאחר המליטה: "לרשת החשמל הארצית"
יש להוסיף: "ולרשת הטלפונים."

היו"ר ש. ארבל:
"וזרוז הקמה מועצות מקומיות לשובים
מקטנים שאין בהם עדיין שלטון מקומי,

או שלובם במועצות אזוריות קיימות."

י. שומרון:
(קורא סעיף 19).

ב. גור-אריה:
משרד המסחר והתעשייה כבר תקנן
חשעה ריכוזים, מהם חמישה מגליל

וארבעה במשולש.

היו"ר ש. ארבל:
זה לא רק לערבים בלבד.

ב. גור-אריה:
ההסבר של יועץ השר, שיש מקומות
במיוחד לערבים. בגלל זה החלוקה.

היו"ר ש. ארבל:
אין אזורי תעשייה מיוחדים ליהודים
ומיוחדים לערבים.

ר. ביאדסי:
המרכזים יהיו באזור ערבי והם
ימשכו אליהם גם יהודים.

א. לין:
לצורך איתור קרקע וריכוז להכוונת
שטחים לתעשיות באזורים אלה,
מדובר על כך שאלה יהיו תעשיות שיקלטו גם יוזמות ויהודיות.

ב. גור-אריה:
אפשר לבדוק את הדבר הזה אצל עוזר
השר לענייני מעוטים.

י. שומרון:
(קורא סעיף 20).

א. לין:
רק 66 מועדונים?

ר. ביאדסי:
הצער שמופעלים אך מעט.

היו"ר ש. ארבל:
נוציא את הצער.

ה. זיידל:
של מי המועדונים?

ר. ביאדסי:
ברובם המכריע של ההסתדרות.

היו"ר ש. ארבל:
אני הייתי מכניסה את זה.
מאין לקחת את המספר של 66

מועדונים?

י. שומרון:
מדברי טולידנו.

ה. זיידל:
אני מציע לכתוב: "הוועדה שמעה
בצער כי המועדונים הקיימים אינם
מופעלים כהלכה." - לא לכתוב את מספר המועדונים.

א. לין:
הייתי מוכן שהוועדה חבדוק אם
יש 66 מועדונים.

ב. גור-אריה:
במספר יש. השאלה אם הם פועלים.

היו"ר ש. ארבל:
אנחנו לא נציין את המספר ונכתוב
כך: "הוועדה שמעה כי קיימת רשת
ענפה של מועדונים, אך מציינת בצער שאינם מופעלים כראוי."

י. שומרון:

(קזרא סעיף 21).

היו"ר ש. ארבלי:

ואיפה פעילות בקרב הנשים?

ר. ביאדסי:"ובמיוחד על פעילות מועדוניה
במיגזר הערבי, חץ לגברים ורחץ

לנשים..."

היו"ר ש. ארבלי:"וצויין במיוחד הפעילות הרחקה
והמגוונת של מועצת הפועלות בקרב הנשים הערביות".

אנחנו מוחקים את סעיף 20.

י. שומרון:

(קורא סעיף 22).

ה. זיידל:אני מבקש להוסיף אחרי המלים;
"ומערכת הזכאות של המוסד לביטוח
לאומי" את המלים: "ויתר מוסדות הסוציאליים במדינה".היו"ר ש. ארבלי:נכון. אני מציעה שכל זה יאמר
במסגרת משרד העבודה.י. שומרון:

(קורא סעיף 23).

היו"ר ש. ארבלי:אני מציעה לכתוב: "ועדה העבודה
פונה אל משרד התיירות להסב תשומת-לב
מיוחדת להבטחת רמתה המיוחדת של נצרת כמוקד תיירות לצליינות."ה. זיידל:צריך למחוק את המלים: "נהיה
התיירות לבית להם ומקומות אחרים".
יש לפתח את השירותים למשיכת תיירות ולדאוג שנצרת תישאר נקודה מרכזית
במפת התיירות ע"י פתח פרסום נאות ונקיטת יוזמות מתאימות.היו"ר ש. ארבלי:אני מוחקת את הקטע הראשון בסעיף 23
וכותבת כך: "הוועדה פונה אל משרד
התיירות להסב תשומת לב מיוחדת להבטחת רמתה המיוחדת של נצרת כמוקד תיירות
לצליינות. יש לפתח את השירותים הדרושים למשיכת תיירות ולדאוג שנצרת
תישאר נקודה מרכזית במפת התיירות ע"י פרסום נאות ונקיטת יוזמות מתאימות.
הוועדה רשמה לפנייה את הודעת שר התיירות בדבר הפעולות שנעשות למשיכה
תיירות לנצרת לרבות הקמת בתי מלון חדשים ברמה נאותה."ה. זיידל:"שיאפשר רמת שירותים נאותה."
או "שיהלום את צרכי התיירות"היו"ר ש. ארבלי:"בנית בתי מלון ברמה שתענה
על הצרכים ודרישת תיירות וצליינות.
עכשו מגיע פרק של משרד העבודה.ב. גור-אריה:מבחינה נוהלית, תשימי את התיירות
בסוף.ה. זיידל:לפי דעתי צריך לסיים בכוון הכללי
לגבי עתיד היחסים בין ציבור

היהודי והערבי.

היו"ר ש. ארבלי:הנושא שהשארנו פתוח, לעשות למען
קרוב לבבות ופעולות מסויימות למען
הגברה, הבנה וידידות בין שני העמים - בזה צריך לסיים. אנחנו פתחנו
בכך ובכך עומדים לסיים.

ה. זיידל:

צריכה להיות מדיניות חברתית, סוציאלית, כלכלית של ציבור יהודי

וערבי.

היו"ר ש. ארבלי:

לגבי משרד העבודה צריך לציין בסיפוק ובהערכה את הפעולות הנעשות מטעם משרד העבודה על שלוחותיו השונים. הוועדה שמעה על מצב התעסוקה השפיר הקיים במיגזר הערבי, על פעולות של לשכות העבודה אשר משרתות את ציבור מבקשי העבודה. כמו כן יש לציין את ההכשרה המקצועית הענפה שנעשתה...

ל. לוי:

"פיתוח רשת הכשרה מקצועית"

היו"ר ש. ארבלי:

שניתנת הן למבוגרים והן לבני נוער בחחום הסניכות, שוליות, השתלמות ערב. כן מציינת הוועדה בהערכה את פעולות של מע"ץ לסלילת רשת ענפה של כבישי גישה וכבישים פנימיים...

מר חבושי:

ולחוסיה, שמע"ץ יעבוד בהתאם לתכנית החומש ושיסיים את כל

כבישי הגישה בארץ.

היו"ר ש. ארבלי:

"הוועדה פונה לשר העבודה שיעשה למען הגשמת תכנית החומש להשלמת

כבישי הגישה...

ה. זיידל:

הייתי אומר, שלא ישאר אף כפר ערבי ללא כביש.

היו"ר ש. ארבלי:

כאשר ~~אנחנו מדברים על ענין ההכשרה המקצועית יש לכתוב:~~

"הוועדה פונה למשרד העבודה ~~להדריך את הפעולה הזאת וליצור כלים מחאימים לגיוון מקצועות הנלמדים במוסדות אלה.~~"

ה. זיידל:

לגבי חינוך מקצועי יש אצלנו שלושה גורמים בדו"ח. יש משרד החינוך,

יש רשת עמל ויש משרד העבודה. יש מיגוון של חינוך מקצועי שעוד צריך לפתח. אני מציע לרכז את כל הנושא של חינוך מקצועי.

היו"ר ש. ארבלי:

אלה רשויות שונות. כל גורם פועל בחחום שלו. אי-אפשר לרכז את הכל

ביחד.

"הוועדה התרשמה בעקבות סיור בנצרת

מהפעולה שנעשתה בחחום הכשרת הנדסאים וטכנאים ע"י משרד העבודה. הוועדה בדעה כי יש לתכנן הקמת מבנה הולם. הוועדה פונה לשר העבודה לתכנן הקמת מבנה הולם למטרה הזאת, וכן הקמת בית-ספר לחניכות שיהלוט את מטרותיה של נצרת וסביבתה. הוועדה מציינת שאין אבטלה ויש תעסוקה מלאה במיגזר הערבי."

נבקש מהמזכיר, בהתאם לכל ההערות

וההצעות שהועלו כאן לגבש לנו נוסח חדש, ונביא אותו לחברים.

אני מציע שלא תהיה חזרה כללית.

ה. זיידל:

אנחנו נפיץ את הנוסח בין החברים לפני הישיבה, כדי שיהיו מוכנים

היו"ר ש. ארבלי:

לנושא הזה.

תודה רבה, ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00